

O lectură densă și hrănitoare, dintr-o carte din care a fost evacuat banalul, derizoriul, previzibilul....

Avem în mâini un volum aparte, destinat cu precădere preoților, util însă și credincioșilor dornici de perspective foarte actuale asupra realității, inspirate din interpretarea textelor sacre. Autorul său are un profil aparte: formația sa de bază este și teologică, și laică, fiind dublu licențiat, absolvent atât al facultății de teologie, cât și al facultății de studii europene. În plus, este angajat al unei multinaționale, fapt ce a atras atenția presei la un moment dat, crezându-se că ar fi o incompatibilitate între competențele necesare slujirii preoțești în Biserică și competențele cerute de performanța într-o multinațională.

Gândirea flexibilă îi definește pe anumiți oameni, dar nu pe toți. Dar oare, ea nu este specifică și lui Dumnezeu? Unor oameni le este specifică gândirea încleștată, rigidă, intolerantă atât cu sine, cât și cu ceilalți. Altor, le este specifică deschiderea, apetența de universal, opțiunea pentru adâncuri... Volumul de față demonstrează o mare deschidere în lectura realității postmoderne clujene concrete.

Părintele Chiș Ioan-Tănase este unic în arealul clujean prin prezența sa pastorală, de mare impact, în spațiul virtual.

Parohia pe care o are sub păstorire este foarte tânără, cu enoriași foarte tineri, locuitori ai unor blocuri gigantice. Este vorba de o urbanitate radicală, am putea spune, de inspirație americană. Cum vor deveni **sensibili la realitatea numită „Dumnezeu”, oameni care prin restul preocupărilor lor au o viață pur imanentă?** (loc de muncă absorbant, bine remunerat, o mentalitate eficientistă, priorități materiale covârșitoare, entuziasm tineresc care se consideră autosuficient, perspectiva îmbătrânirii aproape inexistentă, căci au în față o aparentă „tinerețe fără bătrânețe și o viață fără de moarte”, după cuvintele basmului etc.).

Cartea aceasta este un monument de creativitate, spontaneitate, unicitate și originalitate generată constant. Cel care o lecturează constată că autorul a fugit de tot ceea ce s-ar putea numi banal, derizoriu, previzibil. E o lucrare care nu compilează, nu copiază, nu preia nimic fără a trece prin filtrul propriu. De fapt, orice preluare neselectivă ne falsifică și ne denaturează adevărata esență. Așa că autorul se inspiră fără a parazita, recurgând doar la poziții ale altor opinenți relevante în prezent.

Ne bucură foarte mult faptul că volumul apare în colecția „Pastoralia”, întrucât oxigenează creator culoarul omiletic al seriei noastre cu un duh proaspăt și dătător de energii. E suficient să lecturăm titlurile meditațiilor pentru a ne da seama că Dumnezeu găsește căi – fără efort – de a pătrunde la inima fiecărei generații. Doar el e Creatorul nostru, nu viceversa! Părintele este unul dintre preoții tineri care trăiesc personal credința și astfel o pot răspândi entuziast în lumea noastră, lume în care pesimismul s-ar dori cotropitor nestigherit al inconștientului colectiv.

În introducerea la volum, Părintele Ioan-Tănase Chiș se clarifică: „Asocierea celor două noțiuni provenite din «ere lingvistice» diferite (*anamneză* și *update*) este menită să surprindă tocmai paradoxul greu de digerat al minții omului recent, și anume faptul că, în orice epocă s-ar face auzit, creștinismul este constitutiv lumii și, deci, mereu actual”. Ortodoxia este seva vieții, și totuși mulți nu își dau seama de acest mare adevăr. Ea nu este ponosită, nici plictisitoare, nici agasantă, ci discretă, gingașă, plină de savoare. Dar așteaptă să fie „accesată”, căci acesta este stilul ei bimilenar: nu o credință impusă, ci una propusă. De aceea credincioșilor noștri nu li se cere să meargă din casă în casă să propună altora credința într-o manieră abruptă sau agasantă. Alta este maniera de comunicare a credinței în lumea ortodoxă.

În plus, luăm contact cu realitățile parohiei urbane gestionate de Preacucernicia Sa și din nuanțele poziționării sale: „Căldura comunității care se roagă din inimă a transformat o hală industrială, inițial plină de schele, în biserică, iar schelele în îngeri. Până acolo însă, așa cum spuneam, aveam să mă lansez, timid și rudimentar, în **apele pastorației urbane prin intermediul mediului online. Am creat un grup de Facebook, am tipărit cateva sute de flyere**, am depus în fiecare cutie poștală câte un flyer și le-am dat enoriașilor **invitație pe acest grup**. Astăzi grupul numără **800 membri** și ne este de mare ajutor ca formă alternativă și imediată de comunicare. Ulterior, a fost lansat și **site-ul parohiei**: www.parohiasfantuldaniel.ro”.

Părintele avea însă „antecedente”: „Prima încercare de «mărturisire» ortodoxă online avusese loc câțiva ani mai

devreme, prin **aplicația pentru smartphone denumită Rugăciune**, prima carte de rugăciuni ortodoxe audio (**audiobook**) lansată în Patriarhia Română”. Ne gândim cât de utilă este această aplicație celor care folosesc automobilul propriu pentru a merge spre serviciu. „O altă aplicație dezvoltată și lansată recent (2020) este **agregatorul de știri creștine și radiouri ortodoxe denumită Între Timp – Știri pentru informare și Sens**”.

În plus, un experiment pastoral inedit a fost lansat cu ocazia sfințirii locuințelor în proximitatea Bobotezei anului 2019: „Atunci am oferit fiecărei familii câte o *prescură pe care am lipit o etichetă și un cod QR*. Scanarea codului QR le-a permis enoriașilor vizionarea unui material filmat, realizat de noi, cu Rânduiala Proscomidiei. Acesta este și acum disponibil și însumează peste 19 400 vizionări”.

Acestea fiind spuse, vom constata alături de Părintele autor că „Totul începe și se termină cu Învierea”. Ea ne eternizează făptura și ne dezvăluie regulile viețuirii în celălalt plan existențial, lumea de Dincolo, eternitatea. Regula de bază a viețuirii dincolo este iubirea. Ne spune Părintele că: „...acesta este fascicolul de lumină al Învierii lui Hristos. Oare chiar pierdem noi *gustul de a-i întâlni pe semenii noștri în bucurie*? Oare chiar *ne-am golit de lumina lui Hristos*? Ne mai punem noi în valoare unii pe alții când promovăm *mentalități de pancartă, fragmentare, care împart trupul lui Hristos în tabere*? Nu cumva, în loc să punem în valoare, noi de fapt *punem etichete și creăm distanță* între noi, iar *distanța aceasta tindem să o umplem cu ură*? Ne *drenăm idealurile sub simboluri de tip hashtag* și, în felul acesta, ne așezăm ca sub un *far al unei optimiste agonii*”.

Părintele face afirmații curajoase care sunt foarte relevante pentru omul avizat: „**Am branduit moartea și o consumăm ca pe un produs de marketing.** Dacă credința este doar un protocol am devenit detractorii propriului destin celest. Pentru creștin, Crucea este cheie spre lumină; precum Hristos a înviat, și noi vom învia”. Părintele preia, reformulând, adevăruri spuse într-o manieră diferite de alți savanți ai trecutului, dar a căror formulare s-a estompat de-a lungul timpului și pare mai puțin de impact asupra contemporanilor. Formula lui Simion Mehedinți „un popor atât valorează cât a înțeles din Evanghelie” e reformulată tranșant de Părintele: „Gradul de civilizare este direct proporțional cu creștinismul din noi”. Mai adaugă: „Creștinul știe să primească inclusiv moartea cu noblețe. Omul de astăzi este incapabil să-și trăiască viața cu noblețe. Un om care este necioplit și speriat în fața morții, este necioplit, speriat și debusolat pe parcursul vieții lui”.

O notă de optimism străbate permanent discursul Părintelui: „Dacă *credința* noastră este *doar un protocol*, devenim *detractorii propriului destin celest*. Pentru noi, cei care credem, care ne rugăm, cei care suntem ancorați în Învierea lui Hristos, *crucea nu este o ancoră, crucea este o cheie spre lumină*”.

Părintele mai proclamă un **adevăr capital pentru reușita propriei vieți**: pe Dumnezeu să-L căutăm acolo unde Îl putem găsi, nu altundeva. **Mulți încearcă să își facă astăzi o imagine despre Religie și despre Biserică din știrile de scandal.** Părintele însă de îndrumă: „Așa cum femeile mironosițe căutau izvorul vieții în mormânt, cea mai mare dezamăgire a unui credincios este să încerce

să își valideze credința în locuri nepotrivite. Îl căutăm pe Dumnezeu în Biserică, căci acolo Îl vom găsi!”

Părintele ne mai învață să facem diferența între „semnificativ/capital” și „derizoriu” în viața noastră, căci în lumea în care trăim suntem adeseori copleșiți de mult derizoriu și nu mai avem puterea de a întui „fundamentalul”, „esențialul”. Precum în cazul femeii samarinence: „Poate suntem prea *grăbiți să Îi vorbim noi* lui Dumnezeu și prea puțin dispuși să Îl ascultăm pe El. Poate *ne limităm la întrebările mici* în dialogul nostru cu Dumnezeu și omitem să I le adresăm pe cele mari, cu adevărat importante. Poate *ne concentrăm pe ceea ce vrem noi de la El* și nu pe ceea ce ar vrea Dumnezeu de la noi. Așa încât nu putem decât să ne rugăm: *«Strălucească în noi lumina Evangheliei Tale, Doamne»*”.

Constatări de mare relevanță pastorală și de mare autoritate dogmatică face Părintele, de-a lungul volumului: „*Nu binele este virtutea supremă, ci iubirea*, din care derivă binele și care le este adresată chiar și celor care ne lezează. Scopul nu este să idolatrizăm binele și să uităm de Dumnezeu, ci să devenim noi înșine asemenea cu Dumnezeu, inclusiv prin binele pe care îl împlinim”.

Sau: „În cotidianul nostru putem recunoaște o tensiune care se desfășoară între doi poli ne desfășurăm între externalizarea sufletului și vocația de temple ale Duhului Sfânt. În această tensiune foarte caracteristică omului recent *ne lăsăm sufletele în plasament și rămânem doar trupuri*. (...) Încercând să facem abstracție de sufletele noastre trăim o amputare în interior. Mulți încearcă o nouă evadare din rai și o nouă ancorare în simțuri”.

Uneori autorul este foarte tranșant: „*Fără Dumnezeu nu poți defini binele. Îl vei transforma în idol, vei pune monopol pe el și lumea va trebui să stea la picioarele tale*”.. Adică, vom defini binele în funcție de propriile interese. Și astfel îl vom deforma și mutila.

Părintele este foarte atent la **contextul mai amplu, în care își desfășoară activitatea pastorală**: „Despre mobilul știrilor false Garry Kasparov spunea: «Scopul propagandei moderne nu este doar de a dezinforma sau de a promova o agendă. Este acela de a *evacua gândirea critică, de a anihila adevărul*». Aș mai menționa o categorie, aceea a *conspiraționiștilor*, care par a fi angrenați într-o *căutare bolnăvicioasă, obsesivă, a adevărilor ascunse*”.

„*Adevărul are proprietatea aerului*; atâta timp cât îl păstrăm curat ne este un aliat vital. Aerul poluat, însă, devine dușman al vieții, pentru că sufocă și otrăvește. În adevăr ne vom găsi centrul și elementul nostru de echilibru și acestea sunt, în manieră exclusivă, valorile Evangheliei ca matcă a propriei noastre vieți”.

Foarte relevantă, densă din punct de vedere dogmatic și suculentă sub aspect pastoral, este meditația așezată de părintele la începutul (aproape a) fiecărei predici, pregătitoare și motivantă. Iată un exemplu: „În Ortodoxie nu există titlul de «sfânt campion». De multe ori sfințenia validează tocmai o răsturnare a performanței înțeleasă ca avantaj competițional: «Mulți dintre cei dintâi vor fi la urmă, și cei de la urmă vor fi întâi» (*Mt 19, 30*). Așa se face că avem sfinți a căror viață nu promitea nimic în acest sens ci, dimpotrivă, anula toate premisele sfințeniei. Nu vrem să descurajăm categoria «păzitorilor moralei și a ordinii

instalate», ci doar să spunem că nimeni nu poate pune monopol pe sfințenie. Avem de-a face cu ceea ce aș numi dificultatea sfințeniei.

Părintele Arsenie Papacioc ne-a furnizat un prim indiciu: «să ai mereu o inimă veselă», pentru că sfințenia nu ține de spectaculos ci este perfect ancorată în viață ca un răspuns cu dublu sens: dinspre Dumnezeu spre om și invers. Dacă Îl luăm pe Dumnezeu în serios, așa cum El ne ia pe noi, știm că nimic nu poate rezista Duhului care, neconfiscat de nicio formulă lumească, vorbește intim persoanei umane. Sfințenia este deopotrivă biruință și noutate. A birui lumea în mine însumi, ca exponent al unei firi căzute, și a-mi restitui libertatea interioară. Omul nu mai este un produs social, ci un produs născut din realitatea Ierusalimului ceresc”. Finalul predicii cuprinde și indicarea traseului de urmat: „Hristos, modelul nostru suprem, Cel *Unul sfânt*, «s-a lăsat ucis tocmai de păzitorii moralei și ai ordinii instalate». A-ți configura traseul duhovnicesc în această direcție, a deveni păzitor al moralei și al ordinii instalate, reprezintă un real pericol, foarte la îndemână”.

Iată o sumedenie de alte concepte care ne definesc viața contemporană și culoare de reflecție: „absenți din viața noastră”; „*imprevizibilul care a pus monopol* pe viețile noastre”; „Sfinții și opinia publică” etc.

Volumul pe care l-am elogiat ne demonstrează faptul că Ortodoxia nu este deloc „nătăngă”, decontextualizată și anacronică, cum ar vrea unii să se creadă și cum o califică alții cu mult tupeu; e foarte bine ca oamenii de acest tip să aibă măcar din când în față un exponent al Bisericii înzestrat cu puterea de a-i domoli celui obraznic și mediocru elanul

distructiv; alteleori, în schimb, Ortodoxia se demonstrează a fi prea delicată și gingașă pentru a-i răspunde agresorului cu măsura lui. E o carte odihnitoare pentru inteligențele deschise spre Absolut și averse de Transcendent, și o carte edificatoare pentru creștinul dornic de suplețe intelectuală și avânt duhovnicesc bine vertebrat reflexiv.

Mult spor duhovnicesc cititorilor și felicitări autorului!

Arhim. Prof. univ. dr. Abil. Teofil Tia,
Decan, U.B.B. Cluj-Napoca